

Ignát Herrmann, *Na jug* (ulomak)¹

U blagovaonici sam naišao na druge zemljake. Za stolovima složenim u kut svaki su dan sjedili češki turisti. Ponekad ih je ondje sjedilo više od dvadeset, a nitko još nije zauzeo mjesta za „češkim stolom“. A bila je to, začudo, dobra, vesela družba, premda su među nama sjedili i bolesnici, patnici, bolešću potišteni. U trenucima zajedničkog razgovora s njih bi spala svaka tjeskoba i svaki bi put zavladao veseo duh.

Ondje se moglo čuti gotovo sve slavenske jezike, kao i talijanski, mađarski, njemački. Tu su sjedili trgovci i ministri sa slavenskog juga, službenici i časnici na dopustu i u mirovini, imućni privatnici s obiteljima, a s vremena na vrijeme pojavio bi se i kakav „Inglez“ ili Amerikanac. Svakodnevni gost bio je neki umirovljeni admiral, starac, ali još uvijek pun snage, stasit gospon. A kad bi nam se izgubio iz vida, znali smo i gdje ga pronaći. Svako malo bi isplovljavao, čak i na dulje vrijeme, kao da se želio okrijepiti i osnažiti, te bi se vratio sutradan ili dan kasnije. Mamila ga je ona stara ljubav, vukla sila prirode, a život mu se njihao u razigranom mreškanju valova.

Mislio sam da Dubrovnik i njegovi stanovnici smatraju ovu bujicu stranaca dobrodošlom, ali me sunarodnjak koji je već duže u Dubrovniku poučio drukčije.

„Dubrovčani nisu sretni što je njihov grad postao ciljem turističkih izleta. Dva su razloga za to. Kao prvo, žale se da im ovaj priljev poskupljuje troškove života, a možda i stanove. Jer mnoge ovdašnje obitelji dodatno zarađuju time što iznajmljuju strancima sobe. Sve je prije bilo jeftinije, ali od časa kada se mnoštvo putnika zaputilo ovamo, sve je poskupjelo. A kao drugo (moj se informator pažljivo ogledao i spustio glas), ovdašnji ljudi nevoljko gledaju bolesne. Govore da im ovamo donose tuberkulozu, zarazu. I zato ovdje stranci nisu dočekani raširenih ruku.“

Od tih sam se riječi naježio, otkrile su mi ovo gotovo bezosjećajno stajalište Dubrovčana. Jesu li svi takvi? – teško je reći. Dotaknuo sam se te teme još nekoliko puta i riječi sunarodnjaka bile su mi potvrđene i iz drugih izvora.

Koliko god domaće stanovništvo ili vlasti dijelile to mišljenje, priljev stranaca time neće biti zaustavljen; naprotiv, nastavit će se povećavati. A ako se Dubrovčani boje da će

¹ Ovaj je prijevod nastao na radionici „Češki putopisni tekstovi u prijevodu, koja se pod vodstvom Matije Ivačića tijekom listopada i studenog 2025. održala u dva navrata na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radionica je dio popularizacijskih aktivnosti u sklopu međunarodnog znanstvenog projekta DIGEOCAT & Lib. (Research into representations of intercultural contacts in Czech travelogue texts from the Mediterranean up to 1918, using digital humanities), koji se bavi češkom putopisnom književnošću s područja Mediterana i koji financira Europska unija. Putopis Ignáta Herrmanna *Na jug* (*Na jih*) objavljen je u Pragu 1939. godine.

im netko donijeti bolesti, posebice plućne, onda mislim da bolesti te vrste imaju i dovoljno povoljnih uvjeta u neposrednoj blizini Dubrovnika, odmah ispred gradskih vrata. Jer čim sunce svane i smiješi se na nebu nekoliko dana, možete se utopiti u prašini na cestama, bilo prema Gružu ili na suprotnu stranu prema Župi Dubrovačkoj. Vapnenac koji su izgazili pješaci i konji pretvara se u fino bijelo brašno, a onda se, hodajući ili jašući, nakon nekoliko sekundi nađete u oblaku koji vas obavija, zatvara vam nosnice i oči, puni uši i kosu, te se taloži na odjeći u debelom sloju. Hvalite nebo kada padne kiša. Postoji li išta što može nadoknaditi taj učinak, to su svježiji morski zrak i ugodna klima, koji nisu ni zasluga ni isključivo vlasništvo Dubrovčana.

Ali zapravo, čini se da Dubrovčanima nije stalo do stranaca. Na primjer, osim vojnog kupališta, ondje nema uređenih drugih morskih toplica, a „divlje“ se kupanje ne preporučuje nikome osim najodvažnijim plivačima i penjačima, jer su obale pod Dubrovnikom i u njegovoj blizini nepristupačne, strme, vratolomne. Trebao bi se pronaći dio obale koji je donekle prohodan te bi ga trebalo učiniti pristupačnijim, ukratko, omogućiti brojnim turistima da se mogu okupati kad god požele. Vojno kupalište ima svoj željezni, birokratski red. Ma koliko sunce pržilo, pa čak i mjesec dana ranije, vojno kupalište otvara se tek u svibnju. Do tada je zatvoreno, nesređeno, pusto. Ali ne samo to: Dubrovnik uopće nema javnih kupališta, a kamoli parnih kupelji. Svuda uokolo more, voda dokle pogled seže – a u Dubrovniku se ne biste okupali kad ne bi bilo kupaonice u hotelu!

Prevele:

Melissa Holinka, Kristina Horki, Ena Kovaček i Lara Nazić

* Nijedan dio ovoga teksta ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez pisanog dopuštenja priređivača (Matija Ivačić) i prevoditeljica.